

ЧУДОМИР КАРНАВАЛНИ ОБИЧАИ

chitanka.info

Един от интересните предпролетни празници, запазен в своя дърен вид в някои наши села по Средногорието, е карнавалът, кукерите или старците. Този празник, както и много други са остатъци от езическо време, които християнството въпреки много опити не е могло да премахне. Произходът на карнавала трябва да се дири в някогашните празненства в чест на Дионисий. Тези тържества са важни и за това, че са послужили за начало на театралните представления.

Тези празници в различни места се празнуват различно, като в основата си все пак си приличат. Едни ги наричат кукери, други — старци, в Кюстендилско са известни като джамалари, в Гърция — калугери и т.н.

Според нашите фолклористи кукерските игри били най-добре запазени в Източна Тракия. С тях са сходни и нашите карнавални обичаи. Кукерите в Елховско например твърде много приличат на нашите в селата Турия и Павел баня. Същите кози кожи, същите звънци, бели навои с черни върви, същите дървени саби, като освен тях носят и дървен „токмак“, приличен на бухалка. И там имат „булка“, която води хорото на старците. Те обаче имат и главен кукер, който пази булката, а старците се стремят към нея и се мъчат да му я отнемат.

В Бургаско главният кукер се казвал „хаджи баба“. И там имало булка с дете, гавази, цар и пр. В Гърция, а също и в Бургаско главният кукер окачвал отпреде си дървен фалос (у нас го символизира кросното). Там също, както и из Родопите, имало арапи, цигани, дервиши, бербери, които бръснат, доктори и пр. Главният джамалар в Кюстендилско също носел дървен фалос и правел дръзки пантомимични жестове. В с. Бояново, Свиленградско, според Г. Данев кукерите също като нашите старци бръснели с дървените си саби срещнатите мъже. И там главният кукер пазел булката от старците, които символизирали древните сатири, и ако някои му я отнеме, той го настигал, хваща я, сваля я и я натиска на земята.

За да има берекет през годината, по някои места старците сядат на земята върху сабите си, а като ходят по домовете, ги карат да лягат, за да им легне житото. Навред при тия обичаи се разлива вода (у нас се гонят из реката или се боричкат из разни вирове и локви) също за берекет. Пантомимите пък с фалоса имитират оплодяване. Някъде

кукерицата или „булката“ се качва на дърво и „ражда“ детето, като го спуска от дървото — също символ на плодородие.

Според видния наш фолклорист проф. М. Арnaudов една отправна точка на съвременния гръцко-български обичай, особено на формата му в Източна Тракия, е древно Дионисиевата обредност. Драмата с убийството и възкресяването на Дионисий (у нас убиват камилата), бракът между царицата и Дионисий, танцът на сатирите (старците) и пр. намират големи успоредици в днешния балкански фолклор. Черненето на лицето, носене на кожи, фалоси и всевъзможни еротични волности има и във византийския карнавал.

„Трябва да се предполага — казва по-нататък същият автор, — че народните традиции на нашите прадеди са били устроени главно в зависимост от стопанския календар на земеделското и скотовъдното население — първи посев, пущане добитъка на паша, грижи за ниви и градини, радост от прибирането на реколтата, оздравяване на семе, добитък и хора от разни зли сили и стихии — ето някои опорни точки на тия празници.

Но тези сериозни мисли и чувства не изключват някаква естетическа потребност, някаква поезия, бликнала в душите и дошла като незаменимо допълнение към труда и грижите. Означават ли празниците време за почивка, за тържествени обреди, за сериозни култови действия, те са същевременно най-сгоден повод за разпускане на сърцата, за веселби и забави, за хороводи, песни и игри, при които редом с поетичния катарзис върви и мисълта за магическото въздействие на природните сили.“

(Публикуван във в. „Септември“ (Стара Загора), XIX, бр. 30 от 12.III.1963 г.)

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.